

ANKIETA

W SPRAWIE OBRONY LWOWA

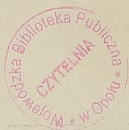
1 – 22 LISTOPADA 1918 R.

**Kolekcja
Emila Kornasia**

LWÓW 1932.

Nakładem Tow. Bad. Hist. Obr. Lwowa i Woj. Połudn.-Wsch.
Zakłady graficzne D. O. K. Nr. VI.

CM KEK

331.945

Nr. 12

Wpisano do Księgi Akcesji

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. Dł nr 373 4 / CM / 201 /

Wielmożn...y Pan

Aleksander CZOŁOWSKI

W roku 1928 powstało we Lwowie, w ścisłej współpracy z Wojskowym Biurem Historycznym w Warszawie, Towarzystwo Badania Historji Obrony Lwowa i Województw południowo-wschodnich. Zadaniem Towarzystwa jest:

- a) zgromadzenie materiałów do dziejów walk o Małopolskę Wschodnią w latach 1918—1920,
- b) naukowe opracowanie tych materiałów.

W ciągu pierwszych lat swego istnienia Towarzystwo zebrało wiele dokumentów archiwalnych i pewną ilość relacyj, których część zostanie wydana w najbliższym czasie w formie książkowej. Na podstawie kilkuletniego doświadczenia Towarzystwo doszło jednak do wniosku, że historia bohaterskiej obrony naszej dzielnicy dopiero wtedy da się dobrze odtworzyć, gdy w opracowaniu jej wezmą udział także szerokie sfery uczestników walk bez względu na zajmowane stanowisko. Składają się na to względy tak natury zasadniczej, jak lokalnej. Wiedza historyczna uznaje dzisiaj, jako materiał historyczny, nie tylko dokument współczesny, ale i relację, pochodzącą od uczestnika zdarzeń, niezbędną do ustalenia tła i okoliczności, a często nawet samych faktów dziejowych.

Specjalnie, w naszych lokalnych warunkach, trzeba się jeszcze liczyć z tem, że dorywczy i przypadkowy charakter walk, zwłaszcza w listopadzie 1918 r., nie sprzyjał powstaniu normalnych archiwów, co w związku z zaginięciem w czasie wojny archiwum Komendy Naczelnej we Lwowie sprawiło, że Towarzystwo stanęło w swej pracy wobec dotkliwego braku dokumentów, a żmudne poszukiwania pozwoliły do chwili obecnej odnaleźć jedynie ułamki dawnych archiwów.

W tych warunkach relacje osobiste b. uczestników obrony Lwowa i Województw południowo-wschodnich nabierają olbrzymiego znaczenia, na nich bowiem wesprze się gmach historii bo-

haterskiej przeszłości naszej dzielnicy. Każdy, kto brał udział w walkach o Lwów i Małopolskę wschodnią w latach 1918—1920, lub przedtem — w pracach przygotowawczych, winien dopomóc Towarzystwu w jego zadaniach przez szczere i możliwie dokładne opisanie swego udziału we wspomnianych wydarzeniach. Praca ta staje się obowiązkiem obywatelskim pierwszorzędного znaczenia, obrona kraju wtedy bowiem zaczyna być skuteczna, gdy przebieg jej, w postaci tradycji historycznej, może być przekazany następnym pokoleniom. A gdy do opracowania historii brak źródeł — któż może być bardziej powołany do odtworzenia ich, jak nie ten, kto osobistym udziałem, bez względu na stanowisko, wpływał na bieg historii?

Apelując do cechującego WPan..... poczucia obowiązku obywatelskiego i do sentymentu dla zdarzeń dziejowych, w których WPan..... brał..... udział, zwracamy się z prośbą o' napisanie, według załączonej dyspozycji, swoich wspomnień osobistych, popartych o ile możności posiadanymi przez WPan..... materiałami w postaci dokumentów, notatników, szkiców, fotografii i t. p., a następnie — o przesłanie rękopisu do biura Komisji Naukowej Towarzystwa Badania Historji Obrony Lwowa i Województw Południowo-Wschodnich: Lwów, Komenda Miasta, ul. Wałowa 16, III p.

Przewodniczący Komisji Naukowej:

Prezes Zarządu Głównego:

Dr. ZAKRZEWSKI STANISŁAW

POPOWICZ BOLESŁAW

*Profesor Uniwersytetu J. K.,
Senator Rzeczypospolitej.*

*Generał brygady,
Dowódca Okręgu Korpusu Nr. VI.*

Wskazówki ogólne.

Wskazówki niniejsze mają za zadanie ułatwić autorowi relacji posługiwanie się załączoną dyspozycją. — Nie krępują natomiast w niczem rozmiarów ani układu pracy.

Relacja winna być możliwie dokładna tj. zawierać wszystko, co autor może powiedzieć o zdarzeniach, w których brał udział. — Warunkiem niezbędnym jest pisanie tylko o tem, co autor czynił osobiście, lub czego był świadkiem bezpośrednim. Zasadniczo nie należy pisać o tem, o czem się słyszało po wydarzeniach, lub o czem autor dowiedział się z opowiadań, z literatury, ze studjów i t. p.

Jeżeli zachodzi szczególnie ważna okoliczność, skłaniająca autora do zmianowania o zdarzeniach, w których nie brał osobistego udziału, albo nie był ich świadkiem, lub o których dowiedział się później, należy to wyraźnie zaznaczyć.

Pożądane jest wystrzeganie się jakichkolwiek sądów o wydarzeniach i ludziach, relacja bowiem powinna zawierać same tylko fakty. Jeżeli autor zmuszony jest wypowiadać jakiekolwiek sądy, np. przy okazji charakterystyki danego środowiska lub osoby, winien sobie przypomnieć swoją opinię ówczesną, a nie sądzić na podstawie późniejszej znajomości przedmiotu. — Zastrzeżenia te mają na celu zapewnić relacjom jak najwięcej obiektywizmu, sprawiedliwości i ścisłości, czyli zbliżyć je w możliwych granicach do ideału prawdziwości. Im prawdziwsza relacja, tem korzystniej rysuje się w jej świetle postać autora.

Relacje przeznaczone są wyłącznie do badań historycznych, jako materiały do ustalenia istotnego przebiegu zdarzeń. Z tego powodu warunkiem niezbędnym pracy relacjonisty jest bezwzględna szczerść. Każdy nowy szczegół, dotychczas nieujawniony, przyczyni się do wydobycia i ustalenia prawdy o przebiegu obrony Lwowa. Zatem w imię prawdy należy podawać wszystkie wiadome relacjonistcie fakty, nawet gdyby z jego punktu widzenia miały one charakter drastyczny. Nigdy bowiem niewiadomo, jaki będzie ostateczny wyrok historii o zdarzeniu, o którym współcześnie mogą mieć sąd rozmaity.

Pytania, zawarte w kwestjonariuszu, mają charakter ramowy i nie wyczerpują zagadnień. Należy podać jak najwięcej faktów, muszą być one jednak możliwie ścisłe. Dlatego przy wszelkich faktach, liczbach, nazwiskach i t. p. nie powinno być wątpliwości co do tego, czy autor wymienia je z pamięci, czy też z przechowanych dokumentów, notatek, lub jakichkolwiek innych źródeł.

Relacja winna być dokładna, jednak tam, gdzie zachodziłaby obawa przed nieścisłością, np. przy podawaniu cyfr lub dat, lepiej będzie wymie-

nić je raczej z pewnem przybliżeniem. Ma to zastosowanie zwłaszcza do relacjonistów, pracujących podczas obrony Lwowa we wszystkich instytucjach o charakterze techniczno-gospodarczym. Cyfry i daty powinny być podawane z notatek i dokumentów, chyba, że autor posiada całkowitą pewność, że pamięta je dokładnie.

Relacje należy pisać tylko ze swego stanowiska w czasie wydarzeń i w zakresie swoich ówczesnych czynności. — Wzmiankowanie o innych działach obrony Lwowa usprawiedliwione jest tylko tam, gdzie łączyły się one z czynnościami autora lub wpływały na nie, oraz gdy autor był świadkiem, czy uczestnikiem zdarzeń z dziedziny, z którą nie był ściśle związany swojemi stosunkami służbowemi.

Historja obrony Lwowa i Województw południowo-wschodnich nie jest jeszcze opracowana, a wszystkie publikacje, tyczące się tego zagadnienia, mają charakter materiałów, przeważnie wymagających jeszcze analitycznego przepracowania ze strony historyków.

Autor relacji nie potrzebuje się więc krępować tem, co już o obronie Lwowa napisali różni autorowie, gdyż w historii tego okresu nie może być jeszcze mowy o naukowem ustaleniu zdarzeń.

Forma relacji może być dowolna, a więc utrzymana bądź jako kolejne wypełnienie dyspozycji, bądź jako opracowanie, w którem dyspozycja odegra tylko rolę planu.

Dyspozycja jest ułożona w jednym typie dla wszystkich grup obrońców Lwowa. W relacji należy opuścić wszystko, coby wymagało odpowiedzi z dziedziny, leżących poza zakresem ówczesnej działalności autora. Relacje należy pisać atramentem wzgl. maszynowo, na jednej stronicy, jak do druku. Towarzystwo zwraca się do autorów relacji z gorącą prośbą o nadsyłanie — wraz z rękopisami — wszelkich materiałów ówczesnych w postaci dokumentów, notatek, szkiców, planów, fotografii i t. d.

Na żądanie autorów Towarzystwo będzie im wręczało odpisy szczególnie ważnych dokumentów, a w razie konieczności, gdy dokument posiada dla właściciela wyjątkowe znaczenie, Towarzystwo zadowoli się tylko dokonaniem odpisu i ręczy za zwrot oryginału.

Karta osobista.

1. Nazwisko i imię

2. Ewentualny pseudonim używany w związku z pracą niepodległościową

3. Data urodzenia

4. Wyznanie

5. Nazwisko i imiona rodziców

6. **Wykształcenie**
Zawód

posiadane
dn. 31/X
1918

7. Miejsce pobytu
dn. 31/X 1918 r.

8. Stanowisko
zajmowane

**dn. 31/X
1918**
i obecnie

9. Obecny adres

10. Krótkie streszczenie służby wojskowej, wzgl. urzędniczej lub działalności społeczno-politycznej przed dn. 31/X 1918 r.

11. Krótkie streszczenie przebiegu służby w obronie Lwowa i dalej w toku wojny 1918—20 r. z wymienieniem posiadanych stopni, zajmowanych stanowisk i najważniejszych wydarzeń.

UWAGA! Wszystkie rubryki należy wypełnić w sposób czytelny, poczem kartę załączyć przy wysyłaniu relacji.

Dyspozycja rzeczowa.

1. Udział w pracach wojskowych, politycznych lub społecznych, zmierzających do utrzymania Małopolski wschodniej i Lwowa przy Polsce — przed dniem 1/XI 1918.
(Podać nazwę organizacji, czy instytucji, nazwiska kierowników lub współpracowników, czas, miejsce i rodzaj działalności oraz zdarzenia).
2. Wiadomości, posiadane przez autora relacji, o działalności innych polskich organizacji wojskowych i cywilnych, lub poszczególnych osobistości przed 1/XI 1918.
3. Wiadomości, posiadane przed dniem 1/XI 1918 r., o przygotowaniach ukraińskich tak wojskowych, jak i politycznych do utworzenia państwa ukraińskiego na obszarze Małopolski Wschodniej i do opanowania Lwowa.
4. Wiadomości, posiadane przed dniem 1/XI 1918 r., o współpracy austriacko-ukraińskiej, względnie o planach i zarządzeniach władz austriackich w związku z projektami wydzielienia b. Galicji Wschodniej w osobny kraj koronny.
Dowody tej akcji, uzyskane lub zaobserwowane przez WPan..... po 1/XI 1918 r. z podaniem źródła.
5. Akcja za połączeniem wzgl. współdziałaniem polskich organizacji wojskowych i politycznych we Lwowie przed dniem 1/XI 1918 r. Ustosunkowanie się poszczególnych ugrupowań i organizacji polskich do problemu odłączenia Małopolski Wschodniej od państwa austriackiego.
(Udział osobisty w tych pracach, ewentualnie wiadomości ówczesne o nich).
6. Zabiegi polskich i ukraińskich organizacji politycznych lub poszczególnych osobistości na rzecz przejęcia władzy we Lwowie — prowadzone w ciągu dnia 31. października 1918.
(Udział osobisty wzgl. wiadomości bezpośrednie).
7. Zachowanie się, ewentualnie decyzje lub plany poszczególnych organizacji wojskowych polskich we Lwowie dn. 31/X 1918 r., ze szczególnem uwzględnieniem organizacji, do której autor relacji należał.
8. Sprawa planów i przygotowania wojskowego zajęcia Lwowa. Czy autorowi relacji było wiadomem o istnieniu takich planów ewent. o ich zasadach?
9. Wiadomości posiadane przez autora o decyzjach ukraińskich z dn. 31/X 1918 r., roli Ukraińskiej Rady Narodowej i Ko-

mitetu Wojskowego. (Na podstawie wiadomości ówczesnych lub późniejszych z podaniem źródła).

10. Wiadomości o siłach, które przypuszczalnie mogli Ukraińcy dysponować do wykonania zamachu we Lwowie (podać tak, jak to brano pod uwagę przed wystąpieniem czynem Ukraińców).
11. Przebieg wydarzeń w nocy z 31. października na 1. listopada 1918 r. tylko w zakresie przeżyć autora relacji.
12. Przebieg zdarzeń dn. 1. listopada 1918 r. w zakresie działalności autora relacji.
13. Ocena sił i zamiarów ukraińskich w dniu 1/XI 1918 r. według ówczesnych wiadomości autora.
14. Powstanie i organizacja Naczelnej Komendy WP. we Lwowie, Komendy Szkoły Sienkiewicza, Domu Techników i innych dowództw oraz ośrodków walki — według ówczesnych wiadomości autora relacji.
15. Przebieg zdarzeń (w zakresie działalności autora relacji) w pierwszych dniach obrony Lwowa, z zaznaczeniem daty, w której praca (bojowa lub o charakterze służb) z form dorywczych i płynnych przekształca się w formy zorganizowane.
16. Wpływ rozkazu organizacyjnego z dn. 5/XI 1918. — Podać, gdzie rozkaz ten wprowadzał rzeczy nowe, gdzie zatwierdzał tylko sytuację już istniejącą, oraz jaki był jego wpływ na dalszy przebieg obrony Lwowa. (Według ówczesnych wiadomości i odczucia).
17. Powstawanie związków służb, urządzeń i instytucji tyłowych, ich działalność, kierownictwo, personel, rozmieszczenie. (Pracownicy poszczególnych służb podają z punktu widzenia swego zakresu działania, inni relacjoniści podają wpływ działalności służb na pracę wojska).
18. Zapasy broni, amunicji, żywności i sprzętu: a) zdobyte w ciągu pierwszych walk, b) wytworzone, przywiezione, lub zdobyte w ciągu listopada 1918 r.
19. Powstanie, organizacja i działalność organizacji politycznych Polskiego Komitetu Narodowego oraz Komitetu Bezpieczeństwa. (Wiadomości wzgl. udział osobisty).
20. Powstanie, organizacja i działalność związków, instytucji cywilnych o charakterze wojskowym, związanych z obroną Lwowa (Milicja, Miejska Straż Obywatelska, Organizacje Kobiety i t. p.).
21. Siły zbrojne ukraińskie w toku walk listopadowych we Lwowie. Liczebność i organizacja (zależnie od stanowiska i wiadomości ówczesnych autora relacji podać: na całym froncie lwowskim lub na poszczególnych odcinkach, a nawet placówkach).
22. Plany, zamiary i decyzje ukraińskiej Komendy Naczelnej w ciągu pierwszych dni walk lwowskich. (Według wiadomości ówczesnych lub późniejszych — z podaniem źródeł).
23. Powstanie, organizacja i działalność organizacji politycznych ukraińskich tak urzędowych, jak i o charakterze społeczno-wojskowym.

24. Plany wojskowe Komendy Naczelnej WP. po 5. listopada 1918 r. (Udział osobisty w ich opracowaniu wzgl. wiadomości).
25. Plany, zamiary, decyzje i wykonanie akcji bojowych przez poszczególne odcinki (podać w zakresie własnego odcinka).
26. Plany, decyzje i rozkazy do natarcia z 9/XI 1918 r. w ogro-dzie Jezuickim.
27. Wykonanie tego natarcia.
28. Działalność służb, warsztatów i instytucyj w związku z na-tarciem z dn. 9/XI 1918 r.
29. Plany, decyzje i rozkazy ukraińskie do natarć w dniach 13—17 listopada. (Wykonanie tych natarć — tylko na podstawie ówczesnych wiadomości).
30. Obrona przed natarciami ukraińskimi w dniach 13—17 li-stopada 1918 r. ze szczebla Naczelnej Komendy WP. do-wództw, odcinków, szefostw służb i kierownictw poszcze-gólnych organizacyj, urządzeń i instytucyj.
31. Organizacja tyłów po stronie ukraińskiej (służby, warsztaty, instytucje i t. d.) na podstawie ówczesnych wiadomości oraz oddzielnie na podstawie wiadomości późniejszych (wska-zać źródło).
32. Wysiłki Naczelnej Komendy WP., Polskiego Komitetu Naro-dowego, Komitetu Bezpieczeństwa i poszczególnych oso-bistości w zakresie zdobycia pomocy dla Lwowa z kraju, w szczególności w zakresie organizacji odsieczy. (Udział osobisty, wzgl. wiadomości ówczesne).
33. Organizacja i przygotowanie odsieczy dla Lwowa (inicja-tywa, rozkazy, wykonanie).
34. Écha polityczne i wojskowe obrony Lwowa w kraju, a w szcze-gólności: w Warszawie, Krakowie i Lublinie. Plany, zamie-rzenia i decyzje w związku z tą sprawą podjęte, wydane rozkazy, wykonanie (tylko na podstawie osobistego zetknięcia się z temi pracami).
35. Organizacja pomocy dla Lwowa po stronie ukraińskiej — na podstawie wiadomości ówczesnych lub późniejszych, z podaniem źródła.
36. Działalność polskich organizacyj wojskowych i politycznych pod okupacją ukraińską w listopadzie 1918 r. poza Lwowem.
37. Organizacja władz, urzędów cywilnych i wojskowych oraz społeczeństwa ukraińskiego we Lwowie i poza Lwowem, ukraiński wysiłek wojskowy (mobilizacyjno-organizacyjny) w listopadzie 1918 r. na podstawie wiadomości ówczesnych i późniejszych, z podaniem źródła.
38. Rokowania polsko-ukraińskie we Lwowie. Ich podłoże, cel, zasady, i koncepcje ze strony polskiej, zawieszenia broni i ich wpływ na sytuację wojskową. Rola Polskiego Komitetu Narodowego, Komendy Naczelnej WP. i poszczególnych osobistości w rokowaniach (tylko na podstawie udziału lub obserwacyj osobistych).
39. Dążenia, koncepcje i taktyka rokowań ze strony ukraińskiej. Wpływ rokowań i zawieszeń broni na sytuację wojskową

- Ukraińców. (Podać wiadomości ówczesne i późniejsze — ze wskazaniem źródła).
40. Zawieszenie broni z dn. 18/XI 1918 r. i rokowania, prowadzone w czasie tego rozejmu. Misja por. Villaine'a (tylko na podstawie udziału osobistego lub bezpośrednich obserwacji).
 41. Przebieg transportu odsieczy ppłk. Tokarzewskiego z Przemysła do Lwowa. Przygotowanie lwowskie do przyjęcia odsieczy. Wyładowanie i rozmieszczenie po przybyciu do Lwowa.
 42. Sytuacja bojowa i materiałowa we Lwowie dn. 20 listopada 1918 r. w dniu nadejścia odsieczy.
 43. Plany, zarysowujące się w Komendzie WP. w związku z użyciem odsieczy. Przebieg prac nad rozkazami do natarcia na dzień 21/XI 1918 r. Plany i rozkazy, opracowane w dowództwie odsieczy ppłk. Tokarzewskiego (tylko na podstawie osobistego udziału w tych pracach lub bezpośredniego zetknięcia się z nimi).
 44. Zadania i prace otrzymane i wykonane przez służby, organizacje i instytucje tyłowe w związku z przygotowaniem natarcia na dzień 21/XI 1918 r. Skutki tych prac w działaniu wojska.
 45. Zadania i prace otrzymane i wykonane przez dowództwa wojskowe grup, odcinków, artylerji (w związku z przygotowaniem natarcia na dzień 21/XI 1918 r.).
 46. Przebieg dnia 21/XI 1918 r. w zakresie działalności autora relacji.
 47. Praca dowództw: Naczelnej Komendy, Grup, Odcinków, dowództw odsieczy, dowództw broni, szefostw służb, kierownictw poszczególnych instytucyj w ciągu dn. 21/XI 1918 r.
 48. Sytuacja wieczorem dn. 21/XI 1918 r. na odcinkach, w dowództwach i służbach.
 49. Poglądy i rozkazy, ujawnione i wydane w nocy z 21 na 22/XI 1918 r. na wszystkich szczeblach dowodzenia (tylko udział osobisty lub bezpośrednio obserwacje).
 50. Okoliczności przybycia gen. Roji. Skład transportu z którym przybył. Rola gen. Roji, ppłk. Tokarzewskiego i kpt. Mącznińskiego. Wpływ gen. Roji na sytuację we Lwowie w ciągu dn. 21 i 22/XI (tylko na podstawie osobistego zetknięcia się z temi sprawami).
 51. Sytuacja po stronie ukraińskiej w ciągu dnia 21/XI i wieczorem. Poglądy i decyzje ukraińskie. Wykonanie odwrotu. Podać na podstawie wiadomości ówczesnych lub późniejszych — z podaniem źródła.
 52. Przebieg dnia 22/XI 1918 r. w zakresie działalności autora relacji. Zajęcie miasta. Otrzymane względnie wydane rozkazy tego dnia, ich wykonanie. Zagadnienie porządku w mieście i ubezpieczenie Lwowa od zewnątrz. Przegrupowanie oddziałów, zajęcie koszar. Działalność służb, organizacyj, urządzeń tyłowych w dniu 22/XI 1918 r.
 53. Działalność władz wojskowych i cywilnych ukraińskich dn. 22/XI 1918 r., kierunki i wykonanie odwrotu, zarządzenia,

wydane i przeprowadzone po opuszczeniu Lwowa. Stan moralny i materialny wojska ukraińskiego dn. 22/XI i w dniach następnych. (Podać na podstawie wiadomości ówczesnych lub późniejszych z podaniem źródła).

54. Zachowanie się ludności żydowskiej m. Lwowa w toku walk listopadowych. Żydowskie organizacje bezpieczeństwa i ich stosunek do oddziałów polskich i ukraińskich, wypadki złamania neutralności przez żydów (tylko na podstawie osobistego zetknięcia się z tą sprawą).
55. Rozruchy żydowskie dn. 22—24 listopada 1918 r. Przebieg ekscesów. Zachowanie się ludności żydowskiej i jej przedstawicieli. Poglądy i zarządzenia władz polskich. Przebieg akcji uspokojenia miasta.
56. Zarządzenia władz polskich w celu ustalenia porządku w mieście i zapewnienia bezpieczeństwa zewnętrznego. Reorganizacja wojskowa, przeprowadzona przez gen. Roję. Okoliczności przyjazdu gen. Rozwadowskiego. Likwidacja listopadowego okresu obrony improwizowanej (tylko na podstawie udziału lub obserwacji osobistych).

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM KEK 331945

000-331945-00-0